

Posudek diplomové práce Michala Rysa

Společná italská a rumunská slova zděděná z latiny

Za cíl své diplomové práce si Michal Rys stanovil sestavit seznam italských a rumunských slov, která se vyvinula ze společného latinského základu, a prozkoumat shody a odlišnosti v jejich vývoji. Při studiu tohoto jazykového materiálu kombinuje hledisko diachronní se synchronním, tj. všímá si nejen hlavních změn, k nimž došlo při přechodu z latiny do obou románských jazyků, ale i významových shod a odlišností mezi jednotlivými výrazy v současné italštině a rumunštině.

Úvodní část práce věnuje diplomant stručnému výčtu hlavních rysů latiny klasické a lidové, její písemné a zvukové podobě a průběhu romanizace (ss. 4-10). Dále pak charakterizuje svůj metodologický přístup ke zkoumanému materiálu, výběr pramenů a získaný korpus (ss. 10-11). V následujících dvou kapitolách konfrontuje základní shody a odlišnosti ve vývoji hláskovém (ss.12-31) a významovém (ss.31-33). Těžiště práce tvoří kapitola Korpus (ss.33-105), v níž diplomant klasifikuje získaný korpus o 762 latinských slovech do osmi skupin, a to na základě čtyř kritérií: latinského etymonu, významu, mluvnické kategorie a stylistického zabarvení. Následuje Shrnutí (ss 106-107), italské Riassunto (ss. 108-110), Seznam použité literatury (ss. 111-114), Přílohy (s.114) a Abecední přehled etymonů (ss.115-123).

K celkovému rozvržení práce a k metodickému postupu diplomanta mám pouze jednu zásadnější připomínku, týkající se utřídění získaného materiálu do jednotlivých skupin a k možným variantám v rámci skupiny. Pokud jde o první, nejpočetnější skupinu (313 slov), zde je klasifikace jednoznačná: etymon, význam, slovní druh i stylistické zabarvení se u výrazů ze všech tří jazyků shodují. Ale již u druhé skupiny (stejný etymon, stejný význam, rozdíl v mluvnické kategorii a/nebo rozdíl ve stylistickém zabarvení) jsou na jedné úrovni řazeny rozdíly mezi etymonem na jedné straně a italskými a rumunskými výrazy na straně druhé a rozdíly pouze mezi oběma románskými jazyky. Např. *anellu(m) (s.m.) – anello (s.m.) x inel (s.n.)*; *arbore(m) (s.f.) x albero (s.m.) – arbore (s.m.)*; *argentu(m) (s.n.) – argento (s.m.) x argint (s.n.)*. U třetí skupiny (stejný etymon, rozdílný význam, stejná mluvnická kategorie, stejné stylistické zabarvení) není rozlišeno mezi třemi různými situacemi: 1. rozdílný význam u všech tří jazyků: *apprehendere* (uchopit) x *apprendere* (naučit se, dozvědět se) x *aprinde* (zapálit, rozsvítit); 2. rozdíl jen mezi etymonem a románskými výrazy: *cenare* (obědvat, jíst) x *cenare* (večeřet), *cena* (večeřet); 3. rozdíl jen mezi italštinou a rumunštinou: *correre* (běžet) x *curge* (téci, plynout). Podobně i v dalších skupinách. Domnívám se, že při tak detailní a pracné klasifikaci, jakou diplomant zvolil, mohlo být alespoň graficky vyznačeno, kdy jde o rozdíly jen v synchronní rovině, event. mohlo být upřesněno záhlaví příslušné skupiny.

Dále bych měla několik dílčích připomínek.

- Nepřesné je označovat slovní druhy jako mluvnické kategorie. Slovní druh je komplexní jev, který spojuje znaky jak mluvnické (morfologické a syntaktické), tak lexikální.
- Upřesnění by bylo podle mého názoru třeba i u termínu „podobný etymon“, tj. v čem nebo s čím je jeho podobnost (u skupin 4, 5, 6 a 8).
- s. 7: Tvzení, že u neutra „Jednotné číslo přecházelo k maskulinům, množné k femininům.“ je příliš obecné.

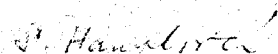
- s. 32: *crate(m)* (*m*), it. *grata*: nejde spíše o změnu významu než o jeho rozšíření? Ve významu „pletivo“, „proutí“ se *grata* nepoužívá. Podobně u *coxa(m)* „kyčel“ a *coscia* „stehno“;
- s.61: podle dostupných italských slovníků *vitello* = tele;
- s.67: *fame* je v italštině femininum, nepatří tedy do 2.skupiny; na téže stránce chybně označen rod u *ferru(m)* a *freno*; chybně označen rod i na str.71 u *pancia* a na str.72 u *polvere*;
- s.84: podle slovníku Zingarelliho *scandola* = druh dřevěné střešní krytiny, nikoli „osivo“;
- s.99: lze hovořit o rozdílném významu u *iuvne(m)*, *giovane*, *june*?
- s. 108: skutečně jen „alcuni linguisti“ považují italštinu a rumunštinu za východorománské jazyky?

U některých dokladů, zejména v kapitole Korpus, chybí označení slovního druhu (např. na ss.74, 82, 84, 100, 104, 105) nebo český překlad (např. ss. 532, 63, 66, 74,81, 82, 87, 91, 94, 95, 96, 98).

Po formální stránce je rukopis velmi pěkně upraven, materiál přehledně uspořádán a neopravených překlepů a vyšinutí z vazby je jen několik málo (např. ss.10, 11, 14, 20, 22, 42, 54, 108, 109).

Přes uvedené výhrady považuji předloženou práci za přínosnou, a to mj. již volbou samotného tématu z oblasti, které dosud – pokud je mi známo – byla věnována malá pozornost. Diplomant prokázal schopnost vlastní excerpcí shromáždit značné množství jazykového materiálu a ten pak pečlivě analyzovat, za pomoci slovníků zhodnotit a podrobně klasifikovat. Vzhledem k těmto kvalitám se domnívám, že by tento rukopis mohl být uznán po menších úpravách jako práce rigorózní.

Jelikož předložená práce Michala Rysa vyhovuje všem požadavkům kladeným na diplomové práce, doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě.

Prof. PhDr. Sylva Hamplová, CSc,
vedoucí práce

Praha, 27.1.2006